

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Lausuntopyyntö 30.4.2020 VN/1985/2020-OKM-1

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyvistä laeiksi

Nykyisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että oppivelvollisuusikä korotetaan 18 ikävuoteen. Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritettaisiin lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa tai erilaisissa nivelvaiheen opinnoissa. Hallitusohjelman mukaan lain valmistelussa käydään läpi toisen asteen keskeyttämisen syitä sekä ryhdytään toimenpiteisiin maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttamiseksi.

Hallituksen lakiesityksen tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle toisen asteen tutkinnon suorittaminen. Utajärven kunnan näkemyksen mukaan tavoitteen saavuttaminen ei kuitenkaan edellytä rakenteellista oppivelvollisuuden pidentämistä.

Vaikka lähes kaikki Suomen nuoret hakeutuvat toisen asteen koulutukseen, jää ikäluokittain noin 15 prosenttia ilman toisen asteen tutkintoa. Tämä johtuu suuresta opintojen keskeyttämisprosentista. Syyt opintojen keskeyttämiseen toisella asteella liittyvät selvitysten mukaan mm. motivaatioon ja sosioekonomisiin vaikeuksiin. Isolla osalla toisen asteen koulutuksen keskeyttävistä nuorista on ollut suuria haasteita näiden asioiden kanssa jo peruskoulussa. Keskeyttämisiin johtaneet syyt ovat siis syntyneet jo peruskoulun aikana. Näin oppivelvollisuusiän pidentäminen ja maksuton toinen aste eivät ratkaise tätä ongelmaa. Osasta ikäluokkaa ei ole tällä hetkellä suorittamaan toisen asteen tutkintoa oli se maksuton tai ei.

Utajärven kunnan näkemyksen mukaan olisi tärkeää kohdentaa tukea enemmän perusopintojen aikaiseen koulunkäyntiin ja elämään. Kohdistettua tukea tulisi ulottaa ohjaukseen ja opiskelijahuoltoon ongelmien ratkaisemiseksi. Tämän oikein kohdennetun tuen ansiosta olisi mahdollista, että kaikki Suomen nuoret olisivat peruskoulun jälkeen sekä kyvykkäitä että halukkaita suorittamaan toisen asteen tutkinnon.

Mekaaninen oppivelvollisuusiän nostaminen ei mielestämme tuo ratkaisua siihen ongelmaan, että niin iso osa jokaisesta ikäluokasta jää ilman toisen asteen tutkintoa. Ratkaisuehdotuksia tulisi kohdentaa enemmän nuorten opintojen keskeyttämisen ennalta ehkäisyyn sekä syrjäytymisriskin minimoimiseen. Valmiudet toisen asteen opiskeluun edellyttävät perusopetuksen kehittämistä ja erityisen tuen vahvistamista sitä tarvitseville.

Myöskin kustannusten lisäys on niin merkittävä, että syntyy perusteltu huoli koulutuksen kokonaisrahoituksen riittävydestä. Kustannukset tulisi kohdistaa opetuksen laadun ja pedagogisen tuen kehittämiseen opintososiaalisten etujen kasvattamisen sijaan.

Utajärven kunnan näkemyksen mukaan oppivelvollisuuden laajentaminen ja kunnan velvollisuuksien kasvattaminen tässä muodossa eivät toteuta hallituksen kokonaistavoitetta koulutustason nostamisesta ja osaamisen lisääntymisestä. Taloudelliset resurssit tulisi kohdentaa syrjäytymisen ehkäisyyn ja sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen sekä ohjauksen kehittämiseen jo perusopetuksen aikana. Nuorten ongelmiin riittävän varhain reagoimalla saataisiin myös toisen asteen suorittaneiden osuus ikäluokista mahdollisimman korkeaksi.